

Wielkie kryzysy finansowe i ich skutki

SCENARIUSZ LEKCJI

Scenariusz opracowany w ramach projektu „Przygody Przedsiębiorczego Dżeka” na podstawie książki **„Bankructwo małego Dżeka” Janusza Korczaka**, która w Roku Edukacji Ekonomicznej 2024, ustanowionym przez Senat RP, została wpisana na listę lektur w klasach 4-8 szkoły podstawowej.

LEKCJA PRZEZNACZONA DLA: uczennic i uczniów klas 6-8 szkoły podstawowej.

CZAS TRWANIA: 45 minut.

CELE KSZTAŁCENIA: Uczeń:

- rozumie pojęcie kryzysu finansowego
- wskazuje najważniejsze kryzysy finansowe
- identyfikuje przyczyny kryzysów finansowych
- jest świadomy skutków kryzysów gospodarczych (w tym szans)
- omawia skutki światowego kryzysu gospodarczego na ziemiach polskich
- z wykorzystaniem lektury określa pojęcie zadłużania się i bankructwa

METODY KSZTAŁCENIA: dyskusja, praca z tekstem

FORMY PRACY: indywidualna.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Prezentacja, XI rozdział książki „Bankructwo małego Dżeka”

WYPOSAŻENIE TECHNICZNE: komputer z dostępem do internetu, rzutnik, tablica/flipchart

- ETAPY LEKCJI:
1. Przygotowanie przed lekcją (30 min.)
  2. Wstęp (5 min.)
  3. Omówienie zagadnienia na podstawie książki (15 min.)
  4. Skutki kryzysów finansowych (20 min.)
  5. Podsumowanie (5 min.)

SZCZEGÓŁOWY OPIS PRZEBIEGU LEKCJI

1. Przygotowanie przed lekcją (30 min.)

Uczniowie powinni zapoznać się z XI rozdziałem książki „Bankructwo małego Dżeka”. Warto również wspomnieć o omawianiu na zajęciach pojęcia kryzysu finansowego, aby zachęcić do samodzielnego poszukiwania przez uczniów wiedzy na ten temat i przygotowania się do zajęć (nieobowiązkowe).

2. Wstęp (5 min.)

Na początku lekcji należy zorganizować luźną rozmowę, aby dać uczniom możliwość przedstawienia swojej wiedzy, czy poglądów. Pozwoli to również na zapoznanie się z ich znajomością tematu. W przypadku, gdy uczniowie niechętnie biorą udział w dyskusji warto próbować zadać im dodatkowe pytania, lub próbować nakierować ich na prawidłowe odpowiedzi. W dyskusji zalecane jest wykorzystanie przygotowanej prezentacji. Podczas rozmowy należy zadać poniższe pytania.

- a) Czy uczniowie znają pojęcie kryzysu finansowego/gospodarczego, jak by go opisali własnymi słowami?
Efekt: Uczniowie powinni wskazać, że kryzys finansowy/gospodarczy to sytuacja, w której gospodarka i społeczeństwo zmagają się z różnymi problemami, ludzie często nie są w stanie kupić niezbędnych rzeczy ponieważ muszą ograniczyć wydatki ze względu na np. utratę pracy itp.
- b) Czy uczniowie znają jakieś przykłady kryzysów finansowych/gospodarczych, które miały miejsce w XX wieku?
Efekt: Uczniowie powinni wskazać na np. Wielki Kryzys w Stanach Zjednoczonych w 1929 r., kryzys naftowy z 1973 r.

3. Omówienie zagadnienia na podstawie książki(15 min)

Po części wstępnej nauczyciel przechodzi do omówienia zagadnienia na podstawie książki. W tej części uczniowie powinni zapoznać się ze zjawiskiem kryzysu finansowego poprzez poznanie jego przyczyn i skutków oraz mechanizmów gospodarczych. Poznanie to powinno mieć formę aktywnego uczestnictwa w dyskusji moderowanej przez nauczyciela tak jak w przypadku rozpoczęcia zajęć. Dodatkowo należy wykorzystać treści na prezentacji.

Podczas rozmowy należy poruszyć poniższe tematy.

- a) Nauczyciel przedstawia skrótowo informację o tym co przydarzyło się bohaterowi, przykładowo: *„Dżek chciał rozwijać działalność kooperatywy, jednak nie był w stanie kupić wszystkich rzeczy które chciał, ponieważ potrzeby jego i kolegów były większe niż pieniądze, którymi dysponowali”*. Nauczyciel nawiązuje do wskazanego w książce rozwiązania problemu bohatera, przykładowo: *„Dżek dowiedział się o istnieniu instytucji zwanej bankiem. Jest to miejsce, gdzie ludzie mogą wpłacać swoje oszczędności, a bank korzysta z nich udzielając kredytów np. dla firm na zakup nowych maszyn. Bank jest więc instytucją, która pomaga w obrocie pieniędzmi na rynku. Dowiadując się o tym w jaki sposób działa bank bohater postanowił, że kooperatywa też będzie świadczyć takie usługi dla swoich kolegów”*. Nauczyciel zadaje dodatkowo pytania z prezentacji, które mają pomóc w dyskusji.
- b) Nauczyciel nawiązuje do dalszej części historii Dżeka, przykładowo *„Ponieważ Dżeka nie było stać na zakup wszystkich rzeczy, które chciała posiadać kooperatywa postanowił on zakupić je na kredyt. Oznaczało to, że zakupioną rzecz otrzymywał od razu, jednak zapłata była rozłożona w czasie”*. Nauczyciel pyta klasę o to, jaki problem spotkał Dżeka w związku z wydarzeniami opisanymi w książce i omawia go, przykładowo: *„Dżek nie mógł spłacić rowerów ze względu na to, że zostały skradzione. Przez to kooperatywa nie otrzymywała pieniędzy, które mogłaby przeznaczyć na zapłatę sprzedawcy. Finalnie kooperatywa musiała zakończyć działalność. Wskazuje to, że zaciągnięcie kredytu niestety okazało się być złym rozwiązaniem, co miałoby miejsce gdyby Dżek spłacił kredyt”*. Nauczyciel zadaje dodatkowo pytania z prezentacji, które mają pomóc w dyskusji.
- c) Nauczyciel na podstawie historii omawia z uczniami wady i zalety tego w jaki sposób Dżek dokonał zakupu. Przykładowe wady i zalety zostały przedstawione na prezentacji.
- d) Nauczyciel na podstawie historii omawia z uczniami możliwe konsekwencje dla szerokiego otoczenia w przypadku braku zapłaty za zakupy przez większą ilość klientów. Przykładowy ciąg przyczynowo-skutkowy został przedstawiony na prezentacji.

4. Wielki Kryzys z 1929 r. (20 min.)

Nauczyciel przechodzi do omówienia zagadnienia Wielkiego Kryzysu. W tej części uczniowie powinni zapoznać się z przyczynami i skutkami zjawisk. Poznanie to powinno mieć formę wykładu oraz aktywnego uczestnictwa w dyskusji moderowanej przez nauczyciela. Dodatkowo należy wykorzystać treści na prezentacji. Podczas rozmowy należy poruszyć poniższe tematy.

- a) Nauczyciel przedstawia tło Wielkiego Kryzysu przez zobrazowanie sytuacji społecznej i gospodarczej w latach 20. XX w. na świecie i w Stanach Zjednoczonych.

- b) Nauczyciel przedstawia tło sektora finansowego związanego z nowojorską giełdą na Wall Street w latach 20. XX wieku i wydarzenia Czarnego czwartku.
- c) Nauczyciel porusza zagadnienie przyczyny kryzysu. Początkowo pyta o to uczniów i stara nakierować się ich na prawidłowe odpowiedzi, a następnie przedstawia zwięzły schemat przyczynowo-skutkowy.
- d) Nauczyciel porusza zagadnienie konsekwencji kryzysów na świecie. Początkowo pyta o to uczniów i stara nakierować się ich na prawidłowe odpowiedzi, a następnie przedstawia konsekwencje z ich dokładniejszą charakterystyką względem Polski.

5. Podsumowanie (5 min.)

Nauczyciel w kilku zdaniach definiuje najważniejsze do zapamiętania zagadnienia poruszone na zajęciach i odpowiada na ewentualne pytania ze strony uczniów.

Zadanie domowe:

Podobnie jak na lekcji przeanalizuj krótko przyczyny kryzysu gospodarczego wywołanego pandemią COVID-19. Wskaż jego główne skutki dla społeczeństwa i gospodarki.

